

Ehdotus	A 2038
Tekijä	Keskiryhmä
Käsittelijä	Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

A 2038/UKK Jäsenehdotus Sami Giellagáldu - asiantuntijaelimen pitkäaikaisesta ja yhteispohjoismaisesta rahoituksesta

Keskiryhmä ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministeri-neuvostolle,

että varmistetaan Sámi Giellagáldu -asiantuntijaelimen (Saamen Kielikaltio) vakaa, pitkäaikainen ja yhteispohjoismainen rahoitus.

Taustaa

Saamelaiskielet ovat keskeinen osa pohjoismaista kulttuuriperintöä ja samalla Euroopan uhanalaisimpia kieliä. Saamea puhutaan yli maarajojen Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa, ja sitä ovat pitkään leimanneet marginalisoituminen, riittämättömät resurssit ja kielipoliittisen vastuun hajautuminen. Unesco on luokitellut useita saamen kielimuotoja vakavasti tai kriittisesti uhanalaisiksi.

Saamen kielten yhteispohjoismaisella asiantuntijaelimellä **Sami Giellagáldulla** (Saamen Kielikaltio) on keskeinen rooli kielten vahvistamisessa ja kehittämisessä. Kielikaltion tehtäviin kuuluu muun muassa terminologian kehittäminen, kielen normitus, maiden välinen koordinointi ja saamelaiskielten julkisen käytön tukeminen. Koska kieliä puhutaan yli maarajojen, kansalliset lähestymistavat eivät yksinään voi täyttää tehtävää.

Tästä huolimatta Sami Giellagáldun rahoitus on tähän saakka ollut lyhytjänteistä, hankepohjaista ja epäsuhtaista eri Pohjoismaissa. Tilanne haittaa pitkän aikavälin suunnittelua, osaamisen kehittämistä ja kestävästä elvytyksestä.

Pohjoismaiden neuvostolla on erityisvastuu pohjoismaisen yhteistyön, kulttuurisen monimuotoisuuden ja alkuperäiskansojen oikeuksien edistämisestä. Uhanalaisten kielten elvytyksestä koskevat tutkimukset osoittavat, että ratkaisevia menestystekijöitä ovat vakaa rahoitus, institutionaalinen jatkuvuus ja kansainvälinen yhteistyö.

Yhteispohjoismainen rahoitusmalli olisi myös linjassa alkuperäiskansojen oikeuksia koskevien kansainvälisten yleissopimusten, kuten YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia

koskevan julistuksen ja kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen kanssa.

Roskildessa 23. helmikuuta 2026

Jouni Ovaska (kesk.)

Helena Gellerman (L)

Lars-Christian Brask (LA)

Halla Hrund Logadóttir (F)

Johan Dahl (Sb)

Justus Hansen (D)

Sandra Listerby (Lib)

Catarina Deremar (C)

Jonas Andersen Sayed (KrF)

Sandra Sigurðardóttir (V)

Krista Mikkonen (vihr.)

Rebecka Le Moine (MP)

Oda Indgaard (MDG)

Louise Elholm (V)

Eva Biaudet (r.)

Henrik Rejnholt Andersen (M)

Liz Mattsson (ÅC)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Anna Falkenberg (Sb)

Markku Siponen (kesk.)

Geir Inge Lien (Sp)